

Mikez – Chanukka 5782

תלמיד בבלי מסכת שבת דף כא עמוד ב

תנו רבנן: מצות חנוכה נר איש וביתו. והמהדרין - נר לכל אחד ואחד. והמהדרין מן המהדרין, בית שמא אומרים: יום ראשון מדליק שמנת, מכאן ואילך פוחת והולך; ובית הילל אומרם: יום ראשון מדליק אחת, מכאן ואילך מוסיף והולך.

שולחן ערוך אורח חיים הלכות חנוכה סימן תרעא סעיף ב

כמה נרות מדליק; * בלילה הראשון מדליק אחד, (ד) מכאן ואילך א [ב] מוסיף והולך (ה) אחד בכל לילה (ז) עד شبיל האחרון (ז) יהיו שמנת, >א> ואפילו אם ריבים בני הבית * (ח) לא ידליקו יותר. הגה: * (ט) ויא דכל אחד מבני הבית (י) ידליק (הרמב"ם), וכן [ג] המנהג פשוט; * יזהרו ליתן כל אחד ואחד נרותיו במקום מיוחד, * כדי שיאה היכר כמה נרות מדליקין (מהר"א מפראג).

הכתב והקבלה פרשנת מקץ

(כח) מה זאת עשה אליהם לנו. פירוש: להביעו לידי עלייה זו שלא הושב אלא להתעורר علينا, ולשון יב"ע בתרגומו מהذا עביד ה' לא בחובא דילנא, לפ"ז התרעמו על מדותינו ית' כלו בא עליהם בעקביפנים, ומן התימה איך שכחו מה שאמרו אבל אשימים אנחנו. ול"ג אחר כי מלות מה זאת מופסקות בתביר, איןנו מחובר למה שאחריו, והם שני מאמרם, בתחלתו היו תמהמים ומשתוממים על מציאות הכסף ומוצערם על העיליל המכונת בזה ע"א, מה זאת! ומיד שמו על לבם שאין זה מקרה אבל מעתה ה' היתה זאת להפרע מהם מדה כנגד מדה, וכמו שהצדיקו עליהם את הדין בתחלתה באמրם אבל אשימים אנחנו על אחינו, כי ראו שנפרעו מדה כנגד מדה, שהם חשודו למרגל ולמצוא דבה, וכן שהשליכו לבור כן נחשדו הם למרגלים ונשלכו לבור ולמاسر, וכן שמעון שהיה העיקר במכירתו נשאר עתה אסור בבית המשמר, כן עתה כאשר נמצא הכסף בפי אמתחת לו, שהוא היה ג"כ העיקר במכירה הבינו כי יד ה' עשתה זאת להם, והצדיקו עליהם את הדין ואמרו "עשה אלהים לנו" אין זה פועל מקרה אבל בא בהשגה علينا; והנה (בתעניית ט') אמר ינוקא דרא"ל על מאמרם מה זאת עשה אלהים לנו, אולת אדם תסלפ' דרכו ועל ה' יזעף לבו (משל), דעתו כדעת המפרשים בזה שהתרעמו על מדותינו ית'.

ספרונו פרשנת מקץ

(כא) בהתחננו אליו ולא שמענו. והיינו אכזרים נגד אחינו אף על פי שחויבנו לרודף היה לנו לرحمם בהתחננו וכנגד מدت אכזריותינו זה האיש מתאזר נגדנו:

(כב) הלא אמרתי אליכם אל תחטאו בילד. שלא היה מתכוין להמיתכם כשבשה מה שעשה כאשר חשבתם אבל היו מעשיו באשר הוא יlid בלתי פועל לתוכלית מכוון: ספרונו פרשנת מקץ

(כח) מה זאת עשה אליהם לנו. שנותן בלב זה עם היותו ירא אלהים שיעשה לנו זאת כדי לכבות אותנו לעבדים בבעוננו אליו, כאמור אחר כך ולקחת אותנו לעבדים וזה לשלם לנו מדה כנגד מדה על מכירתה אנחנו. והנה המכירה לא הייתה מאתנו להרעד אבל הייתה מפני שחויבנו לרודף ובן מות ומה שלא הרגנו היה על צד החסד בהיותו אחינו:

בראשית רבה (וילנא) פרשנת מקץ

ט [מד, טז] ויאמר יהודה מה נאמר לאדוני בכסף ראשון, מה נדבר בכסף שני, מה נצטדק בגבייע, מה נאמר לאדוני במעשה תמר, מה נדבר בבללה, ומה נצטדק בדינה, מה נאמר לאבא שבארץ כנען ביחס, ומה נדבר בשמעון, ומה נצטדק בבניין, אם נאמר לך חטאנו גלו' ידוע שלא חטאנו, ואם נאמר לך שלא חטאנו האלים מצא את עון עבדיך.